

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3569/2021
06.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца – противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Ирена Ђорђевић, адвокат из ..., против тужене – противтужиље ББ из ..., чији је пуномоћник Снежана Станковић Цонић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права, уређења личних односа и издржавања, по тужби и противтужби, одлучујући о ревизији тужене – противтужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 465/20 од 16.03.2021. године, у седници одржаној 06.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована, ревизија тужене - противтужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 465/20 од 16.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П2 1000/16 од 22.09.2020. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се малолетна деца ВВ и ГГ повере њему, као оцу, на самостално вршење родитељског права, да се контакти деце са мајком одржавају без ограничења, као и да се обавезе тужена да доприноси издржавању малолетне деце износом од по 15% од зараде коју остварује до 05-ог у месецу за текући месец, почев од дана пресуђења па убудуће док за то постоје законски разлози. Ставом другим изреке усвојен је противтужбени захтев тужене, па су деца странака малолетни ВВ и ГГ, рођени ...2012. године, поверени на самостално вршење родитељског права мајци. Ставом трећим изреке одлучено је да ће се лични односи малолетне деце са оцем одвијати прва три месеца од правноснажности пресуде тако што ће деца боравити са оцем сваке друге среде од 16 до 19 часова и сваке суботе од 10 до 16 часова, по протеклу ова три месеца, деца ће наредна три месеца боравити са оцем сваке среде од 16 до 19 часова и сваког другог викенда почев од суботе од 10,00 часова до недеље до 10,00 часова, а након овог периода сваког другог викенда почев од суботе од 10,00 часова до недеље до 19,00 часова, један дан у радној недељи – средом од 16,00 до 19,00 часова, други дан рођендана деце, првих 15 дана у јулу и првих 15 дана у августу (с тим што ће других 15 дана у јулу и других 15 дана у августу проводити у континуитету са мајком), прву половину зимског распуста (другу половину зимског распуста проводиће у континуитету са мајком), за време верских и државних празника који се прослављају у Републици Србији нерадно деца ће наизменично проводити код родитеља, на дан крсне славе родитеља наизменично, као и другим данима по жељи и потребама деце, све са преузимањем и враћањем деце

испред зграде у којој деца живе са мајком. Ставом четвртим изреке обавезан је тужилац – противтужени да на име доприноса у издржавању малолетне деце месечно плаћа за свако дете по 15% од зараде коју остварује, умањену за порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање, уплатом на рачун законске заступнице – мајке, почев од 18.06.2014. године па убудуће док за то постоје законски услови, до 15-ог у месецу за текући месец, с тим што се тужилац обавезује да доспеле а неисплаћене износе издржавања плати одједном, док је одбијен тужбени захтев тужене за већи износ од досуђеног до траженог износа од 25% од зараде, по одбитку пореза и доприноса. Ставом петим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 465/20 од 16.03.2021. године, одбијене су жалбе тужиоца и тужене и првостепена пресуда је потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена – противтужиља је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Супротно наводима ревизије, другостепени суд није учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, као ревизијски разлог из члана 407. став 1. тачка 3. истог закона, јер је у поступку одлучивања о жалби тужене изјављеној на првостепену пресуду, правилно применио одредбе члана 386. став 1. и 396. став 1. Закона о парничном поступку, испитујући првостепену пресуду у оном делу у коме се побија жалбом и оцењујући у образложењу пресуде битне жалбене наводе, па се у том делу ревизијом по оцени Врховног касационог суда не доводи у сумњу законитост и правилност побијане пресуде. Због евентуално учињених битних повреда одредаба парничног поступка из члана 261. и 262. ЗПП у поступку пред првостепеним судом, ревизија се не може изјавити у смислу одредбе члана 407. став 1. тачка 3. ЗПП. Ревизијско указивање на битну повреду парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није релевантно, зато што та повреда не представља дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, странке су биле у браку у току ког су добили децу, мал. ВВ и ГГ, који су рођени ...2012. године. Пресудом Основног суда у Нишу П 685/2014 од 22.04.2016. године разведен је брак странака, након чега о мал. деци брине мајка, овде тужена. Малолетна деца су близанци, похађају основну школу и (у време доношења другостепене пресуде) ученици су другог разреда, њихове месечне потребе утврђене су у износу од по 25.000,00 динара и обухватају потребе деце и то: за исхраном, гардеробом, средствима за хигијену, школским учбеницима и прибором, да похађају продужени боравак који за оба детета износи око 10.000,00 динара, да похађају часове гимнастике, односно кошарке, као и друге периодичне потребе деце. Тужена са мал. децом живи у стану, који је власништво мајке тужиоца, нема уписаних непокретности на своје име, нема обавезу издржавања других лица, запослена је у ... у ... и остварује зараду од 80.502,96 динара. Тужилац живи сам у стану који је

власништво његове мајке, не плаћа кирију, а за трошкове струје, воде, телефона, интернета и других стамбено-комуналних услуга месечно плаћа око 20.000,00 динара, те да поред тога плаћа и трошкове грејања и заједничке трошкове за стан у коме живи тужена са мал. децом. Нема уписаних непокретности на своје име, нема обавезу издржавања других лица, запослен је у ... у ... и остварује зараду од 96.871,85 динара.

Према налазу и мишљењу Центра за социјални рад у Нишу од 11.09.2014. године, у најбољем интересу мал. деце странака је да се повере мајци на вршење родитељског права, с обзиром на њихов узраст, развојне и психолошке потребе, као и чињеницу да се мајка све време непосредно стара о деци и предложен је модел виђања мал. деце са оцем. У извештају истог Центра за социјални рад од 08.01.2016. године, орган старатељства дао је мишљење да мал. децу треба поверити оцу на вршење родитељског права, да је отац сагласан да се обави вештачење, након чега је одређено вештачење путем вештака медицинске струке, прим. др Душице Ранђеловић, специјалисте психијатра, која је у налазу и мишљењу од 17.05.2017. године (датом на основу анамнестичких података психијатријског интервјуа, експлорације личности парничних странака и многобројне и опсежне медицинске и судске документације, као и кроз анамнезу хетереоподатака, опсервацију малолетних дечака, клиничког налаза, те многобројне медицинске и допунске дијагностичке методе, ближе наведено у првостепеној пресуди) навела да су оба родитеља способна за остваривање и обављање родитељског права и предложен је модел виђања мал. деце са родитељем који не врши родитељско право. Према налазу и мишљењу Центра за социјални рад у Нишу од 24.09.2018. године оба родитеља поседују потребну родитељску подобност за вршење родитељског права, да су обоје мотивисани да самостално врше родитељско право и предложен је модел виђања мал. деце са родитељем који не врши родитељско право, а при овако датом мишљењу орган старатељства је остао и у извештају од 21.06.2019. године, док је у извештају од 28.08.2020. године предложио модел виђања.

Током овог поступка одређиване су привремене мере којима је било уређено одржавање личних односа мал.деце са тужиоцем по моделу који је предложио орган старатељства.

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су туженој – противтужилји доделили самостално вршење родитељског права над заједничком малолетном децом парничних странака и уредили начин одржавања личних односа малолетне деце и тужиоца, а тужиоца обавезали на издржавање. Нижестепени судови су имали у виду налаз вештака медицинске струке, прим. др Душице Ранђеловић и извештаје Центра за социјални рад у Нишу и одлуке су донели руководећи се најбољим интересом малолетне деце.

Нису основани ревизијски наводи којима се побија одлука о начину одржавања личних односа малолетне деце и тужиоца.

Одредбом члана 3. став 1. Конвенције о правима детета, прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета, без обзира на то да ли га спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Чланом 8. став 1. Конвенције прописано је да се државе чланице обавезују да поштују право детета на очување свог идентитета, укључујући држављанство, име и породичне везе, како је то признато законом, без незаконитог мешања, а чланом 9. став 3. прописано је право детета

одвојеног од једног или оба родитеља да редовно одржава личне односе и непосредне контакте са оба родитеља, осим ако је то у супротности са најбољим интересом детета.

Породичним законом је прописано да дете има право да одржава личне односе и са родитељем са којим не живи (члан 61. став 1), као и да у спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета (члан 266. став 1).

Сагласно наведеном, најбољи интерес детета је правни стандард који се цени према околностима сваког конкретног случаја, а елементи за процену су, између осталог, узраст и пол детета, жеље и осећања детета с обзиром на узраст и зрелост, потребе детета и то: васпитне, затим потребе становања, исхране, одевања, здравствене бриге и друго, као и способност родитеља да задовољи утврђене потребе.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су правилно ценили елементе за процену најбољег интереса детета. У конкретном случају, по мишљењу вештака психијатра др Душице Ранђеловић од 17.05.2017. године и мишљења органа старатељства Центра за социјални рад (од 24.09.2018. године, 21.06.2019. године и 28.08.2020. године) оба родитеља поседују потребну родитељску подобност за вршење родитељског права, да су обоје мотивисани да самостално врше родитељско право, али да је у најбољем интересу мал. деце да наставе животну организацију у домаћинству мајке, овде тужене.

Неосновани су ревизијски наводи тужене којима се оспорава правилност другостепене одлуке о начину одржавања личних односа тужиоца са малолетном децом, с обзиром на чињеницу да су од вештачења др Душице Ранђеловић, малолетна деца пошла у школу, старији су за три године, те су у том правцу њихове развојне потребе као и здравствени проблеми добили другачију спољашњу манифестацију. Наиме, побијаном одлуком је правилном применом чланова 6, 61. и 266. став 1. Породичног закона уређен начин одржавања контаката тужиоца са мал. ВВ и ГГ, који модел омогућава одржавање и даље развијање адекватних личних односа између малолетне деце и оца, посебно имајући у виду узраст, пол, здравствено стање, емоционалне и развојне потребе деце. У конкретном случају, а водећи рачуна управо о добробити мал. деце странака и њиховом најбољем интересу одређен је широк модел одржавања личних односа деце са оцем, као родитељем коме нису поверена, а с обзиром на њихов календарски узраст и обавезе које имају у школи, али и потребан период прилагођавања (6 месеци) због свих релевантних околности конкретног случаја, с обзиром на чињеницу да је несумњиво потребан период прилагођавања, ради успостављања стабилног односа мал. деце са оцем. Најбољи интерес детета је увек приоритетан када се одлучује о заштити права и интереса детета и цени се према околностима сваког конкретног случаја, што су нижестепени судови правилно учинили, након прибављања налаза Центра за социјални рад (од 24.09.2018. године, 21.06.2019. године и 28.08.2020. године) применом члана 270. Породичног закона и њихове правилне оцене. Стога су неосновани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Супротно наводима ревизије, по оцени Врховног касационог суда начин на који је уређен начин одржавања личних односа између тужиоца и малолетне деце је у најбољем интересу малолетне деце, будући да ће усвојени модел омогућити развијање блиског и емотивног односа оца и синова, несумњиво потребног за правилан

психофизички развој деце и у исто време обезбедити тужиоцу (као родитељу који не врши родитељско право и који је подобан за вршење родитељског права) да учествује у чувању, подизању и васпитању мал. деце и да одлучује о питањима која битно утичу на живот деце. Отац је у обавези да испланира и да квалитетно проводи време са својом децом, све у циљу елиминасања негативних последица нарушених родитељских односа. Такође, мајка има обавезу да припреми децу за контакте са оцем у смислу подстицања деце да се са оцем виде и проводе време.

Судови су правилно применили материјално право када су обавезали тужиоца да доприноси издржавању малолетне деце, у висини досуђеног износа, на основу члана 154. став 1. у вези члана 160. до 162. Породичног закона. Приликом одређивања висине издржавања цењене су потребе малолетне деце и могућности сваког од родитеља, при чему је суд водио рачуна о минималној суми издржавања. Утврђеним доприносом за издржавање, уз допринос мајке, која свакодневно води бригу и стара се о деци, потребе деце ће на адекватан начин бити задовољене.

Из наведених разлога, применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић